

“На Афоні у непрохідних лісових хащах ми розшукали келію, в якій уродженець Полтавщини преподобний Паїсій Величковський чотири роки прожив на самоті”

НА ЖАЛЬ, цей притулок одного з найвизначніших діячів православної церкви XVIII століття виявився повністю зруйнованим. Ентузіасти шукають меценатів, готових допомогти в його відновленні.

“На Святу гору Величковський приплив у 24 роки”

— Я ДУЖЕ зрадив, коли дізнався, що один із подвижників православної церкви преподобний Паїсій Величковський, який заснував на Афоні Іллінський скит, як і мої батьки, — з Полтавщини, — говорить засновник благодійного фонду “Православна спадщина України на Святій горі Афон”, доктор юридичних наук **Дмитро Ворона**, — Це спонукало мене організувати науково-дослідну експедицію для пошуків на Афоні всього, що пов'язане з Величковським, і почати зйомки документального фільму про цю людину. Одна з найголовніших його заслуг — переклад з грецької на слов'янську мову збірки духовних творів “Добротолюбіє”, відповідно до якої будується життя в православних монастирях.

Нам було відомо, що в 24 роки Величковський приплив зі

там, а він прагнув зосередитися на духовному. Тому оселився в одній з келій (святих рівноапостольних Костянтина і Олени), розташованій у відокремленому місці. Щоб мати право осісти у ній, купив у монастирі так званий омолог — дозвільний документ на проживання. Величковський провів у цій келії на самоті цілих чотири роки. Продуктами забезпечував себе сам — вирощував на крихітному городі овочі, зернові культури. Ів через день шматок хліба і що-небудь із овочів.

З допомогою ченців монастиря Пантократор нашій експедиції вдалося знайти його келію. Ченці провели нас гірською дорогою, потім завернули в ліс, стали пробиратися крізь хащі й нарешті вийшли до руйн будівлі. Виявилось, що там усе завалилося. Але й з того, що ми побачили, можна зробити висновок: келія і церква біля неї були зовсім маленькими — площа мініатюрного храму не перевищувала восьмидесяти квадратних метрів. Там є залишки колодязя і крихітного городу. Ми маємо намір все відновити. Шукаємо людей, готових пожертвувати гроші на цей проект. Знадобляться чималі кошти: на археологічні розкопки, вивчення архівних матеріалів, розроблення і втілення ідеї. Розкопками, про-

ектуванням і будівництвом займатиметься одна з грецьких фірм, яка має досвід виконання такого роду робіт на Афоні й користується до в і ро ю

✓ Паїсій Величковський заснував на Афоні Іллінський скит.

ших днів дійшли лише факти, які він повідомляв у своїх листах (листувався з гетьманом Калнишевським, козацькою старшиною, діячами церкви). На схилі років Паїсій взявся за написання автобіографічної книги, але, на жаль, помер, не встигнувши розповісти в ній про роки, проведені на Святій горі. У листах Величковський розповідав про те, що, будучи ченцем, віддавався молитві й роздумам. Ченці на Афоні показали нам ікони, перед якими він молився, й книжку, яку читав, живучи в келії Костянтина й Олени.

Його самотність порушив земляк — чернець Віссаріон. Він попросив, щоб Величковський став його духовним наставником. Але Паїсій вирішив, що візьме Віссаріона не як послуш-

ника, а як друга. Поступово до них приєднувалися все нові й нові ченці. Збільшити площу городу там практично неможливо — гірський схил із кам'янистим ґрунтом покритий віковим лісом. Тому Величковський із братією перебрався в інше місце, заснувавши Іллінський скит. Зараз він є одним із найбільших на Афоні. В Іллінському скиту до наших днів встояв перший корпус, закладений Паїсієм. Над входом знаходиться мармурова плита, де вирізьблено хрест і дата — 1761 рік.

“У храмах і трапезних афонських монастирів є зображення преподобного Паїсія”

— ЧЕРЕЗ деякий час Величковського попросили відродити монастир Симонопетра і стати його ігуменом, — продовжує Дмитро Ворона. — Коли він прийшов туди, виявилось, що обитель має перед турецькою владою великий борг (Османська імперія, яка окупувала Грецію, обклала ченців на Афоні великими податками). Паїсій заплатив борг, але через фінансові проблеми залишитися ігуменом не хотів — занадто багато часу довелось б приділяти господарським клопотам на шкоду духовному життю. Незабаром він прийняв запрошення перебратися в Молдовлахію (автономне державне утворення у складі Османської імперії). Там спершу став ігуменом у монастирі Драгомир, а потім в інших — Секул і Нямецькому.

— У ті часи українськими ченцями на Афоні були, як правило, літні козаки, які вдосталь навоювалися і на схилі років хотіли знайти ду-

шевний спокій на Святій горі. Як вийшло, що Величковський прибув туди в молодому віці?

— Він із родини священика. У нього було десять братів і сестер. Тоді, в XVIII столітті, церковні приходи могли передаватися у спадок. Коли помер батько Паїсія Величковського, його місце зайняв один із синів, Іван. Однак і він помер. Паїсієві у той час було 12 років. Щоб приход залишився за сім'єю Величковських, мама домовилася з духовним начальством, що після закінчення Київської духовної академії приход очолить її син Паїсій. В академії він зійшовся з такими ж, як сам, глибоко віруючими студентами. Вони об'єдналися в братство, зобов'язалися вести аскетичний спосіб життя, а після закінчення навчання піти в найбільшій монастир.

Ченцем Паїсій вирішив стати вже в 17 років, чим дуже засмутив маму. Він дуже любив Києво-Печерську лавру, деякий час жив у ній. Однак, коли один із друзів дорікнув Паїсію в тому, що той оселився в багатому монастирі, пішов в іншу обитель. Через якийсь час перебрався в Молдовлахію, а вже звідти разом із товаришем подався на Афон.

— Зберігся портрет Паїсія?

— Портрети — напевно чи, але в афонських монастирях, з якими історично пов'язаний преподобний Паїсій, його зображення є в храмах і трапезних. Наприклад, у трапезній монастиря Симонопетра на Афоні преподобний зображений на повний зріст. Слід сказати, що на стінах трапезних ченці зображують найбільш шанованих подвижників церкви.

Ігор ОСИПЧУК.

“Факти і коментарії”.
Переклад з російської мови
“Зорі Полтавщини”.

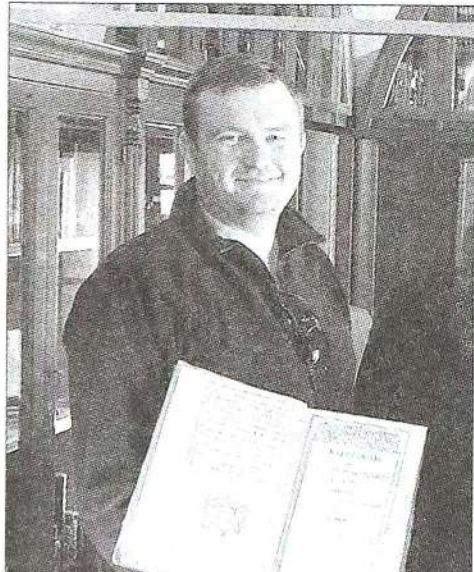
✓ Це все, що залишилося від келії, де жив преподобний Паїсій.

своїм другом на Афон. Незабаром його товариш захворів і помер. Паїсій самотужки став шукати духовного наставника, прийшов в Пантократорську долину, де жило багато його земляків із України. Але залишитися в монастирі Величковський не захотів — на той момент ченцям доводилося приділяти багато уваги будівельним робо-

ченців. Нам також належить отримати в Греції дозвіл як світської, так і духовної влади на відновлення келії.

— Відомо, як Величковський прожив чотири роки на самоті?

— На жаль, до на-

✓ Дмитро Ворона: “Одне з ключових завдань нашого фонду — пошук духовної спадщини українського народу на Афоні.”